

CZU 343.98

FORMAȚIUNEA PARAMILITARĂ ILEGALĂ CA FORMĂ DE MANIFESTARE A CRIMINALITĂȚII ORGANIZATE

Radion COJOCARU,

conferențiar universitar, doctor în drept,
Director al Departamentului Știință, Dezvoltare Proiecte și Cooperare
al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova

Andrei CAZACICOV,

master în drept, asistent universitar al Catedrei „Științe penale”
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova

În ultima perioadă de timp fenomenul criminalității organizate s-a intensificat, trecând la un nivel nou – transnațional, fapt ce denotă un pericol social sporit. Formele de exteriorizare a criminalității organizate, fiind variate, stârnesc o serie de probleme de ordin estimativ, calificativ, punitiv. Prezentul studiu este dedicat cercetării unei dintre formele criminalității organizate, și anume a formațiunii paramilitare ilegale, în vederea conturării trăsăturilor esențiale pe care le comportă, evidențierii distincțiilor de alte forme de asociere criminală, precum și etalonării unei noțiuni propice formațiunii paramilitare ilegale.

Cuvinte-cheie: formațiune, formațiune paramilitară, participație penală, criminalitate organizată etc.

ILLEGAL PARAMILITARY FORMATION AS FORM OF ORGANIZED CRIMINALITY

Radion COJOCARU,

associate professor, PhD,
Director of the Department of Science, Development of Projects and Cooperation
of “Stefan cel Mare” Academy of MIA of the Republic of Moldova

Andrei CAZACICOV,

master in law, university assistant
of the Department of “Criminal Sciences” of “Stefan cel Mare” Academy
of MIA of the Republic of Moldova

In the last period of time the phenomena of organized crime is intensified and passed to a new level – transnational, the fact that denotes an increased danger of it. Manifestations of organized crime are varied and arouse a number of problems in estimative, punitive and qualifying plan. This study is dedicated to researching one of the forms of organized crime, illegal paramilitary formation, in order to highlight the essential features, to emphasize distinctions with other forms of criminal association and elaboration of a favorable notion of illegal paramilitary formation.

Keywords: formation, paramilitary formation, criminal participation, organized crime etc.

Introducere. Conform datelor statistice prezentate de Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, pentru primele 10 luni a anul 2015 au fost comise 597 infracțiuni de către grupuri organizate, iar pentru anul 2016 – 519 de infracțiuni [10]. Ținând cont că pentru anul 2013 numărul de infrac-

țiuni comise de către grupurile organizate a fost fixat la indicele de 512 infracțiuni, iar pentru anul 2014 – la 568 de infracțiuni [10], ajungem la concluzia că fenomenul criminalității organizate, indiferent de formele de realizare a participației infracționale, este în continuă creștere.

În legislația penală a Republicii Moldova sunt prevăzute mai multe forme de participare criminală: participare simplă, participare complexă, grup criminal organizat, organizație (asociație) criminală [6], particularitățile cărora sunt descrise la capitolul IV al părții speciale a Codului penal. Totuși, analiza meticuloasă a legii penale scoate în evidență prezența și altor forme de participare infracțională, descrierea legislativă a cărora absentează, iar mențiunile lor efectuându-se în cadrul dispozițiilor unor norme aparte din partea specială a Codului penal.

În acest context se înscriu astfel de forme de participare criminală ca *banda armată* (art. 283 C. pen. – Banditismul), *grupurile sau organizațiile constituite în scopul de a contribui la comiterea unei sau mai multor infracțiuni cu caracter terorist* (art. 279¹ C. pen. – Recrutarea, instruirea sau acordarea altui suport în scop terorist), *grupuri criminale* (art. 286 C. pen. – Acțiunile care dezorganizează activitatea penitenciarelor), *formațiunile paramilitare ilegale* (art. 282 C. pen. – Organizarea unei formațiuni paramilitare ilegale sau participarea la ea), precum și alte forme de organizare a activității criminale: un *grup de administratori și/sau de acționari* (art. 252, alin. (4), lit. a) C. pen. – Insolvabilitatea intenționată), *grup de propovăduire a credințelor religioase și de îndeplinire a riturilor religioase* (art. 185 C. pen. – Atentarea la persoană și la drepturile cetățenilor sub formă de propovăduire a credințelor religioase și de îndeplinire a riturilor religioase).

Formațiunile paramilitare ilegale ca forme de manifestare a criminalității organizate stârnesc o serie de probleme atât teoretice, cât și practice în ceea ce ține de determinarea trăsăturilor distinctive în raport cu alte forme de participare penală, calificarea corectă a activității criminale organizate, sancționarea adecvată a faptelor prejudiciabile în funcție de forma de exteriorizare a comportamentului infracțional.

Metodele și materialele aplicate. În limitele de studiu ale acestui articol, în calitate de metode de cercetare de bază au fost utilizate metoda analizei logice și metoda interpretării logice, metoda statistică, metoda comparatistă și metoda interpretării sistematice.

Cuprins de bază. Specificul unor activități umane este determinat de necesitățile de grupare a forțelor întru atingerea diferitor scopuri: practicarea culturii fizice și a sportului, ajutorarea organelor de drept în cadrul activității de voluntariat, exercitarea drepturilor minorităților naționale, prestarea serviciilor specializate de investigare și pază etc. Precum orișice asociere umană sporește forțele de acționare a acestor grupări, corelativ se mărește și nivelul de pericol social în cazurile desfășurării activităților ilegale, spre exemplu la organizarea mitingurilor, demonstrațiilor, manifestațiilor nesancționate, împiedicarea activității organelor de drept, comiterea infracțiunilor sau a contravențiilor. Din aceste considerente oricare asociere de oameni nu poate fi nici interzisă, dar nici lăsată total fără de control și urmează a fi reglementată, inclusiv la nivel legislativ. Din spectrul larg al bazei normative a Republicii Moldova pot fi enumerate unele reglementări a căror specific constă, printre altele, în reglementarea diferitor tipuri de asociere:

- Legea cu privire la apărarea națională [13];
 - Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului [12];
 - Legea cu privire la gărzile populare [15];
 - Legea cu privire la cultura fizică și sport [14];
 - Legea privind activitatea particulară de detectiv și de pază [16];
 - Legea privind partidele politice [17];
 - Hotărârea Guvernului cu privire la formațiunile benevole de pompieri [9] etc.
- Activitate de organizare a unei forma-

țiuni paramilitare sau participarea la ea, în cazul în care aceasta este reglementată de actele normative naționale și nu urmărește drept scop comiterea infracțiunilor, nu poate fi supusă răspunderii penale. Tocmai de aceea în art. 282 C. pen. se incriminează anume fapta de organizare sau conducere a unei formațiuni paramilitare neprezăvute de legislația Republicii Moldova, precum și participarea la o astfel de formațiune, ținând cont de susceptibilitatea sporită de orientare criminală a unei astfel de forme de activitate umană.

Apelând la DEX, găsim următoarele noțiuni potrivite ce ar putea scoate în evidență trăsăturile de bază ale unei formațiuni paramilitare:

– Formațiune – așezare a militarilor (sau a subunităților militare) în cadrul unei unități în vederea executării unei misiuni [8].

– Paramilitar – cu o structură și disciplină asemănătoare celor ale armatei [8].

– Formațiune paramilitară – formație înarmată în cadrul unei organizații care sprijină acțiunile acesteia [19].

Drept formațiuni paramilitare sunt considerate structurile înarmate de tip social extremist ale partidelor, societăților comerciale; formațiunile de tip paramilitar care activează în regiunea transnistreană (spre exemplu, formațiunile căzăcești), formațiunile din cadrul organizațiilor mafioate, grupuri paramilitare constituite în cadrul organizațiilor sportive, culturale, religioase, de veterani etc.

Prin abstragere noțiunea de formațiune paramilitară se poate identifica cu cea de unitate militară în forma oferită de Legea cu privire la apărarea națională: o grupare permanentă de militari, cu o organizare și înzestrare stabilite în așa fel încât să poată desfășura toate activitățile de pregătire de luptă, care dispune de organe de conducere și logistice proprii, capabilă să îndeplinească misiuni de luptă cu un anumit grad de independență [13].

În doctrină nu s-a găsit o noțiune unică asupra sintagmei de „formațiune paramilitară”, fapt ce îngreuiază trasarea particularităților distinctive a respectivei forme de participație penală în raport cu altele asemănătoare: grup criminal organizat, organizație criminală, bandă armată.

Astfel, conform opiniei unor autori [5, p. 565], formațiunea paramilitară neprezăvută de legislația Republicii Moldova este detașamentul, organizația, gruparea, gherila etc., organizată și dotată după modelul unei armate, având o structură și disciplină asemănătoare celor ale armatei, dar care nu are statut legal.

Pentru antrenarea răspunderii penale în conformitate cu art. 282 C. pen. se impune prezența a 3 condiții esențiale înaintate față de formațiunea paramilitară:

Are un statut ilegal. Se are în vedere că formațiunea paramilitară să activeze în afara cadrului legal al Republicii Moldova [5, p. 567].

Are un caracter organizat. Aceasta înseamnă că respectiva formațiune trebuie să presupună o anumită disciplină, ierarhie și subordonare, o repartizare a îndatoririlor între membrii formațiunii, o reglementare a raporturilor dintre membrii formațiunii prin intermediul unor norme de conduită, o sancționare sau stimulare a comportamentului membrilor grupării, o ținută/ simbolică/ distincție unică, identică pentru toți membrii formațiunii.

Are un caracter armat. Aceasta presupune prezența armei (armelor) în cadrul formațiunii, în corespundere cu normele care îi reglementează activitatea [4, p. 507]. Dacă păstrarea și purtarea armei se cuprinde în componența infracțiunii stipulate la art. 282 C. pen. și nu necesită calificarea suplimentară conform art. 290 C. pen., atunci aplicarea armei se află în afara cadrului infracțiunii specificate, de aceea necesită o calificare suplimentară cu alte norme din Codul penal.

Merită de menționat că săvârșirea de către membrii formațiunii a altor infracțiuni mai grave decât înseși participarea la o formațiune paramilitară ilegală necesită calificarea prin cumulul de infracțiuni (cu art. 145, 151, 337, 340 C. pen.).

Conform autorului Al. Barbăneagră, formațiunile paramiliare sunt considerate grupurile, organizațiile constituite pe baza disciplinei de tip militar cu un comandament unic, structură internă ierarhizată, cu un contingent de persoane instruit, dotat cu arme [1, p. 624].

În aceeași ordine de idei formațiunilor armate ilegale li se atribuie componența unor modalități de manifestare a activității extremiste, ce desemnează atitudinea, doctrina unor curente politice, care, pe baza de teorii, idei sau opinii extreme, caută, prin măsuri violente sau radicale, să promoveze programul lor [1, p. 624].

Profesorul Borodac Al. atribuie formațiunii paramilitare ilegale sensul de reuniune stabilă ce constă din două sau mai multe persoane, dotate cu armament și care au un comandament unic, a cărei activitate nu este reglementată de legislația Republicii Moldova [2, p. 409].

Analizând doctrina penală rusă, urmează de luat în considerare că norma de la art. 208 C. pen. al Federației Ruse [38] poartă denumirea de *Organizarea formațiunii armate ilegale sau participarea la ea*, respectiv, conform regulilor sintactice, sintagmele de „formațiune paramilitară” și „formațiune armată” ar trebui să emane sens diferit.

Totuși, majoritatea autorilor ruși atribuie noțiunii de formațiune armată sensul de reuniune, echipă sau alt tip de grupă, create pentru desfășurarea operațiunilor militare cu aplicarea armelor (pentru atac sau apărare) [37] sau pentru realizarea altor scopuri (spre exemplu, pentru comiterea actelor teroriste, răsturnarea orânduirii constituționale, violarea integrității teritoriale a statului)

[30] sub conducerea comandanților [37], cu nivel diferit de organizare, asigurare, echipare [24, p. 551].

Referitor la termenul „formațiune” în literatura juridică nu există un punct de vedere comun. Unii autori atribuie formațiunii sensul oferit de DEX – reuniune de persoane, apropiată după caracteristicile sale unității militare [26, p. 35]; alții consideră, că pentru o formațiune este suficientă reunirea a cel puțin două persoane [21].

Din punctul de vedere al autorilor Fedik E.N. și Brilliantov A.V. [36, p. 679], la determinarea semanticii termenului de „formațiune” urmează de desprins din comparația cu numărul minim de persoane prevăzut pentru cea mai mică formă de unitate militară – grup format, de regulă, nu mai puțin din 10 oameni. În general o grupă este formată din 8-15 soldați [11], care se asociază într-un pluton – subunitate militară mai mică decât compania, alcătuită din trei sau patru grupe [8]. O astfel de componență a formațiunii este determinată de necesitatea realizării misiunilor de luptă, ceea ce se condiționează de un număr minim de efectiv.

În acord cu prevederile art. 260 C. pen. al Ucrainei [39] în calitate de infracțiune distinctă evoluează *Crearea formațiunilor paramilitare sau armate neprevăzute de lege*. Iese în evidență folosirea de către legiuitorul ucrainean a ambelor forme de participație „formațiune paramilitară” și „formațiune armată”, fapt care denotă o distincție vădită între aceste două tipuri de asociere criminală.

Nota de la art. 260 C. pen. al Ucrainei oferă noțiuni ambelor termeni. Astfel, prin paramilitară urmează a fi înțeleasă cea formațiune care are o structură organizatorică de tip militar, în special: un comandament unic, o subordonare și disciplină strictă, în care se efectuează o pregătire militară sau fizică specială. Prin formațiune armată urmează de înțeles grupurile paramilitare, care dispun în mod ilegal de arme de foc, explozive

și alte arme susceptibile pentru folosire.

Este de menționat că și legislația Republicii Moldova nu folosește unitar expresia „formațiune paramilitară”, în unile cazuri, pentru desemnarea aceluiași tip de grupare, referindu-se la sintagma „formațiune armată”. Spre exemplu, conform Legii cu privire la combaterea terorismului [18] „activitatea teroristă presupune acțiuni care includ [...] constituirea unei formațiuni armate ilegale (sublinierea ne aparține - n.a.), a unei comunități (organizații) criminale, a unei grupe organizate în scopul săvârșirii unui act terorist, precum și participarea la un astfel de act”.

În doctrina penală a României nu a fost identificată utilizarea termenelor de „formațiune”, „formațiune armată”, „formațiune paramilitară”. Acest fapt este condiționat pe de o parte de absența unei norme distincte care ar sancționa organizarea unei formațiuni paramilitare sau participarea la ea (art. 367 C. pen. al României [7] incriminează fapta de *Constituire a unui grup infracțional organizat*. Însă, conform alin. (6) al aceluiași articol, prin „grup infracțional organizat” se înțelege grupul structurat, format din trei sau mai multe persoane, constituit pentru o anumită perioadă de timp și pentru a acționa în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni. Respectiv, formațiunea paramilitară și grupul infracțional organizat nu sunt forme de participare identice [7]), iar pe de altă parte de prezența în Capitolul VI a C. pen. al României doar a următoarelor forme de participare penală: proprie (coautoratul, instigarea și complicitatea [3, p. 363]) și improprie.

În final, ținând cont că practica judiciară existentă, inclusiv cea mondială, se ciocnește cu probleme complexe, uneori irezolubile, în ceea ce privește calificarea corectă a acțiunilor militanților [34], întru trasarea caracteristicilor de bază a unei formațiuni paramilitare urmează să fie efectuate distincțiile dintre astfel de forme de participare pe-

nală ca: grup criminal organizat, organizație (asociația) criminală, bandă armată și formațiune paramilitară. Cu toate acestea nu se infirmă faptul că banda armată și formațiunea paramilitară sunt niște forme specifice a grupului criminal organizat, particularitățile cărora determină o calificare diferențiată¹.

Prima diferență, și cea de bază, ar consta în scopul în care s-au reunit persoanele:

- formațiunea paramilitară nu are reliefat un scop concret;
- grupul criminal organizat are drept scop comiterea unei sau a mai multor infracțiuni;
- organizația criminală se creează în vederea influențării activității economice și de altă natură a persoanelor fizice și juridice sau controlului acesteia în alte forme în vederea obținerii de avantaje și realizării de interese economice, financiare sau politice;
- banda armată este organizată în scopul atacării persoanelor juridice sau fizice.

În practică, anume faptul că banditismul are trasat un scop distinct permite diferențierea esențială dintre banda armată și formațiunea paramilitară [34], respectiv, art. 282 de art. 283 C. pen.

Ținând cont de faptul că infracțiunea prevăzută la art. 282 C. pen. nu are trasat un scop precis, nu poate fi exclusă situația în care formațiunea paramilitară preia un scop din rândul celor menționate mai sus. Spre exemplu, acțiunile de organizare a unei formațiuni paramilitare ilegale sau participarea la ea în scopul atacării persoanelor juridice sau fizice urmează a fi calificate, contrar opiniei care pledează pentru un concurs de infracțiuni [28], strict conform art. 283 C. pen.

¹ Notă: Crearea unui grup criminal organizat sau participarea la un astfel de grup nu prevede răspundere penală separată ca în cazul formațiunii paramilitare (art. 282 C. pen.), bandei armate (art. 283 C. pen.), organizației criminale (art. 284 C. pen.), însă, la constatarea unor semne obiective suplimentare, poate fi calificată drept pregătire de infracțiunea în vederea căreia s-au reunit persoanele.

Această din urmă regulă este dictată de prevederile art. 118, alin. (2) C. pen.: „Calificarea infracțiunilor în cazul concurenței dintre o parte și un întreg se efectuează în baza normei care cuprinde în întregime toate semnele faptei prejudiciabile săvârșite” [6].

Merită de menționat că, dacă organizarea unei formațiuni paramilitare sau participarea la ea urmărește drept scop răsturnarea sau schimbarea prin violență a orânduirii constituționale ori are drept scop violarea integrității teritoriale a Republicii Moldova și se transformă astfel în rebeliune armată, atunci acțiunile făptuitorilor urmează a fi încadrate ca un concurs de infracțiuni stabilit între art. 282 și 340 C. pen.

În ceea ce privește scopul cu care se organizează o formațiune paramilitară ilegală, majoritatea autorilor îl atribuie la săvârșirea infracțiunilor cu caracter terorist [36, p. 679; 33], deși nu se exclude să aibă și un colorit „nobil”: apărarea intereselor populației, menținerea ordinii publice, paza sediilor instituțiilor, întreprinderilor, organizațiilor, combaterea infracționalității [4, p. 508] etc.

Cea de-a doua diferență constă în numărul participanților înscriși în componența grupului:

- într-un grup criminal organizat sunt cel puțin două persoane. Această cerință rezultă din prevederile art. 41 C. pen., astfel încât participația este cooperarea cu intenție a două sau mai multe persoane la săvârșirea unei infracțiuni [6];

- organizația criminală, fiind o reuniune de grupuri criminale organizate (minim două), conține astfel cel puțin patru persoane, fiecare fiind asociată în grupuri criminale separate și interdependente. Astfel, criteriul cantitativ devine unul principal de diferențiere a conceptelor de „grup criminal organizat” și „organizație criminală” [4, p. 520];

- banda armată urmează să fie neapărat alcătuită de un grup de 2 sau mai multe persoane [1, p. 625];

- componența cantitativă a formațiunii paramilitare nu este stabilită de legislația în vigoare. Numărul membrilor unei formațiuni paramilitare trebuie să corespundă cu cel puțin cea mai mică unitate militară – grup militar [34] (8-15 persoane).

Este evident că criteriul cantitativ nu este pretutindeni eficient la delimitarea tipurilor de participație penală, mai ales în cazurile în care numărul membrilor grupurilor formate depășește limitele de jos. Astfel, nu se exclude ca o bandă armată, un grup criminal organizat, o organizație criminală sau o formațiune paramilitară să aibă același număr de membri.

A treia distincție de bază dintre aceste tipuri de organizare a activității infracționale ar consta în caracterul armat al grupărilor, astfel încât:

- grupul criminal organizat, precum și reuniunea acestora într-o organizație criminală, nu invocă drept semn obligatoriu prezența armei (armelor) la membrii grupării;

- banda armată nu poate fi concepută fără prezența armei (armelor) în rândul membrilor formațiunii. Pentru existența acestui semn al bandei armate este suficient ca cel puțin unul dintre membrii bandei să fie înarmat, iar ceilalți să cunoască acest fapt;

- pentru ca un grup de persoane să capete statut de formațiune paramilitară acesta obligatoriu trebuie să dispună de un caracter armat.

Din această perspectivă, s-ar părea că grupul armat nu diferă cu nimic de formațiunea paramilitară.

Totuși, apare întrebarea logică: „Oare formațiunea paramilitară nu poate avea drept scop atacarea persoanelor juridice sau fizice? [23, p. 45]”. În contextul în care diferența cantitativă dintre aceste tipuri de grupări nu este esențială decât în privința plafonului-minimum de membri, într-un șir de cazuri normele stipulate la art. 282 și art. 283 C. pen. vor fi atribuite la tipul „fraților-ge-

meni” [23, p. 45], ceea ce ar face imposibilă calificarea justă a faptelor infracționale de referință.

Astfel, pentru existența unei formațiuni paramilitare nu este suficient ca un membru al acesteia să posede o armă, de care restul membrilor formațiunii să fie conștiințioși. Caracterul armat este un semn inerent al întregii formațiuni paramilitare. Acesta din urmă presupune situația în care cel puțin câțiva din membrii formațiunii să fie înarmați și care, cu ajutorul celorlalți participanți, să fie în stare să desfășoare o operațiune de luptă (de tip militar), dar nu simplul atac asupra persoanei fizice sau juridice [25, p. 111].

Această prevedere nu funcționează atunci când este vorba despre armele „grele” (echipamentele militare de tipul mitralierelor, lansatoarelor de grenade, lansatoarelor de rachete, sistemelor de apărare aeriană etc.), sau armele de distrugere în masă. În aceste cazuri este suficientă prezența și a unei singure unități de echipament ca formațiunea să fie catalogată drept una militară [34].

A patra diferență dintre formele de participare supuse comparării se desprinde din gradul de stabilitate al grupului format:

- caracterul stabil al bandei armate presupune: înțelegerea prealabilă între membrii bandei, planificarea activității infracționale, repartizarea rolurilor între membrii bandei armate înainte de comiterea infracțiunii (infracțiunilor), statornicia componenței grupului etc.;

- grupul criminal organizat, deși tot este o reuniune stabilă de persoane ca și în cazul bandei armate, totuși diferă printr-un grad sporit de stabilitate, dat fiind faptul că s-a organizat în prealabil, adică până la comiterea infracțiunii (infracțiunilor);

- organizația criminală, fiind privită prin prisma caracterului stabil, prezintă cel mai înalt grad posibil, care la rândul său se datorează consolidării și gradului înalt de

organizare. Coeziunea între grupurile criminale și membrii acestora, ca parte integrantă a organizației criminale, presupune: solidaritate social-psihologică, ierarizare pronunțată, interdependența între membrii organizației și structurile sale etc.;

- formațiunea paramilitară, după gradul de stabilitate, se apropie cel mai mult de cel al bandei armate (organizarea prealabilă și coeziunea între membrii grupului nu este indispensabilă pentru existența formațiunii paramilitare), care totuși după unele caracteristici specifice face posibilă distincția dintre aceste două forme de organizare a activității infracționale.

Deși există diverse opinii referitor la interpretarea conceptului de stabilitate [31; 22, p. 128; 27, p. 12; 32, p. 14], ne raliem la opinia conform căreia stabilitatea formațiunii paramilitare se compune din „3 componente obligatorii”: înțelegerea prealabilă, durata relativ lungă de existență, caracterul organizat [35, p. 29-30].

Urmează de ținut cont de faptul că stabilitatea formațiunii paramilitare ilegale nu este una absolută. Formațiunile mari, pe parcursul funcționării lor, nu mențin stabilă componența membrilor săi, astfel încât pot fi efectuate completări sau schimb planificat de personal, dacă aceasta este necesar pentru interesele de pregătire și capacitate de luptă a formațiunii [31].

Caracterul organizat al formațiunii paramilitare presupune: o anumită disciplină, ierarhie și subordonare; o repartizare a îndatoririlor între membrii formațiunii; o reglementare a raporturilor dintre membrii formațiunii prin intermediul unor norme de conduită; o sancționare sau stimulare pentru cei care încalcă sau, respectiv, respectă aceste norme; o tipizare presupunând purtarea de către membrii formațiunii a aceleiași uniforme, a acelorași semne de distincție, drapele, blazoane, simboluri etc. [4, p. 507]. Or, structura organizatorică în cadrul unei formațiuni

paramilitare urmează să fie, corespunzător, una militară.

Tot la diferențele de bază, dintre formațiunile paramilitare ilegale și oricare alte grupuri armate de persoane, s-ar referi posibilitatea primelor de a desfășura o operațiune de tip militar, operațiune la care nu ar fi capabile benzile sau grupurile armate de orișice natură (și nu doar atacurile asupra persoanei sau organizației) [20].

Existența și altor diferențe (juridico-penale, criminologice etc.) dintre aceste forme de participare penală este incontestabilă, consemnarea acestora însă nu ar reflecta trăsăturile de bază ce ar constitui regula pentru formațiunile paramilitare și ar excede scopul propus de prezentul studiu.

Concluzii și recomandări. În absența unei noțiuni legiferare a formațiunii paramilitare, în condițiile folosirii discrepante a termenelor cu semantică identică (formațiune, formațiune paramilitară, formațiune armată), în lipsa vreunei hotărâri explicative din partea Plenului Curții Supreme de Justiție cu referință la formele criminalității organizate, găsim oportun de a evidenția trăsăturile de bază și de a formula o noțiune unică a formațiunii paramilitare întru excluderea erorilor de calificare, unificarea conceptelor diferențiate, înțelegerea mai reușită a prevederilor legislative referitoare la infracțiunea de referință.

Astfel, în urma analizei efectuate supra, putem contura următoarele trăsături esențiale ale unei formațiuni paramilitare, necesare antrenării răspunderii penale în conformitate cu art. 282 C. pen.:

- Caracter ilegal;
- Caracter stabil;
- Structură organizatorică de tip militar;
- Caracter armat pronunțat;
- Componenta cantitativă a grupului corespunzătoare celei mai mici unități militare – grup militar;

- Aptitudinea grupului să desfășoare o operațiune de luptă (de tip militar).

În final, prin „formațiune paramilitară ilegală” urmează de înțeles o reuniune de persoane într-un grup stabil, cu structură organizatorică de tip militar, cu un caracter armat pronunțat, cu un efectiv suficient pentru desfășurarea operațiunilor de tip militar, activitatea căruia nu este reglementată de legislația Republicii Moldova.

Referințe bibliografice

1. Barbăneagră Al., Alecu Gh., Berliba V. ș.a. Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu. Chișinău: Editura Sarmis, 2009.
2. Borodac Al. Manual de drept penal. Partea specială: pentru învățământ universitar. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2004.
3. Boroș Al. Drept penal. Partea generală. Conform Noului Cod penal. Ediția 2. București: Editura C.H. Beck, 2014.
4. Brînză S., Stati V. Drept penal. Partea specială. Vol. II. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2011.
5. Brînză S., Stati V. Tratat de drept penal. Volumul II. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2015.
6. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 14.04.2009, nr. 72-74.
7. Codul penal al României nr. 286 din 2009, în vigoare din 01.02.2014. În: Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 510 din 24.07.2009.
8. Dicționarul explicativ al limbii române (ediția a II-a revăzută și adăugită). Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”. București: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2009.
9. Hotărârea Guvernului cu privire la formațiunile benevole de pompieri nr. 662

- din 12.07.1999. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 22.07.1999, nr. 078.
10. <http://www.mai.gov.md/ro/advanced-page-type/date-statistic> (accesat la 24.01.2016)
 11. [https://ro.wikipedia.org/wiki/Grup%C4%83_\(unitate_militar%C4%83\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Grup%C4%83_(unitate_militar%C4%83)) (accesat la 25.01.2017)
 12. Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr. 320 din 27.12.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 01.03.2013, nr. 42-47.
 13. Legea cu privire la apărarea națională nr. 345 din 25.07.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 19.09.2003, nr. 200-203.
 14. Legea cu privire la cultura fizică și sport nr. 330 din 25.03.1999. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 05.08.1999, nr. 83-86.
 15. Legea cu privire la gărzile populare nr. 1101 din 06.02.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 10.04.1997, nr. 22-23.
 16. Legea privind activitatea particulară de detectiv și de pază nr. 283 din 04.07.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 19.09.2003, nr. 200-203.
 17. Legea privind partidele politice nr. 294 din 21.12.2007. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 29.02.2008, nr. 42-44.
 18. Legea cu privire la combaterea terorismului nr. 539 din 12.10.2001. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 06.12.2001, nr. 147-149.
 19. Macrea D., Petrovici E., Rosseti Al. ș.a. Dictionarul limbii române literare contemporane. București: Editura RPR, 1957.
 20. Бейбулатов Б.Ш. Понятие незаконное вооруженное формирование согласно современного уголовного законодательства. http://www.yurclub.ru/docs/criminal/article104.html#_ftn8 (accesat la 26.01.2017)
 21. Галахова А.В. Суд присяжных: квалификация преступлений и процедура рассмотрения дел. Москва: СПС «Консультант Плюс», 2006 г.
 22. Герцензон А.А., Меньшагин В.Д., Ошеревич А.Л., Пионтковский А.А. Государственные преступления. Москва, 1939 г.
 23. Иванов Н.Г. Нюансы уголовно-правового регулирования экстремистской деятельности как разновидности группового совершения преступлений. Москва: Государство и право № 5, 2003 г., с. 45.
 24. Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации. 10-е издание. Переработанное и дополненное. Ответственный редактор заслуженный деятель науки РФ, доктор юридических наук, профессор А.И. Рарог. Москва: Проспект, 2015 г.
 25. Магомедов Т.М. Уголовно-правовые аспекты отграничения состава преступления по статье 208 УК РФ от смежных составов преступлений и иных правонарушений. Москва: Современное право № 8, 2010 г., с. 111.
 26. Мальцев В. Ответственность за организацию незаконного вооруженного формирования или участие в нем. В: «Российская юстиция», 1995, № 9, с. 35.
 27. Мельникова Ю.Б., Устинова Т.Д. Уголовная ответственность за бандитизм. Москва, 1995 г.
 28. Организация незаконного вооруженного формирования или участие в нём <http://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=582938> (accesat la 26.01.2019)
 29. Основные формы организованной преступной деятельности в Республике Дагестан (на рубеже XX – XXI вв.). Под ред. А.А. Магомедова. Москва: Юнити-Дана; Закон и право, 2005 г.
 30. Постановление Пленума Верховного Суда Российской Федерации № 1 от 9

- февраля 2012 г «О некоторых вопросах судебной практики по уголовным делам о преступлениях террористической направленности», пункт 23. <https://rg.ru/2012/02/17/terrorozm-dok.html> (accesat la 25.01.2017)
31. Прозументов Л.М. Устойчивость и вооруженность как признаки банды. Юридический институт ИГУ: Сибирский Юридический Вестник, № 4, 2002 г.
 32. Проходов Ю.Н., Шеслер А.В. Организованная группа как форма соучастия в преступлении. Актуальные проблемы правопедания в современный период: Сборник статей. Часть 3. Томск, 1998 г., с. 14.
 33. Сайгитов У.Т. Основные формы организованной преступной деятельности в Республике Дагестан (на рубеже XX – XXI вв.). Под ред. А.А. Магомедова. Москва: Юнити-Дана; Закон и право, 2005 г.
 34. Смирнов И.О. Квалификация организации незаконного вооруженного формирования или участия в нем при отграничении от бандитизма. Вопросы современной юриспруденции: сборник статей по материалам X-ой международной научно-практической конференции. Новосибирск: СибАК, 2012 г.
 35. Стельмах В.Ю. Понятие устойчивости банды. Москва: Следователь № 5(8), 1997 г., с. 29–30.
 36. Уголовное право России. Части общая и особенная. Учебник. Под общей редакцией заслуженного юриста РФ, доктора юридических наук, профессора А.В. Бриллиантова. Москва: Проспект, 2015 г.
 37. Уголовное право. Особенная часть. Учебник. Под ред. профессора В.Н. Петрашева. Москва: Издательство Приор, 1999 г.
 38. Уголовный кодекс Российской Федерации № 63-ФЗ от 13.06.1996. В: „Собрание законодательства Российской Федерации”, 17.06.1996, № 25.
 39. Уголовный кодекс Украины № 2341-III от 05.04.2001. В: «Відомості Верховної Ради України», № 25-26, 2001.

Despre autori

Radion COJOCARU,
conferențiar universitar, doctor în drept,
Director al Departamentului Știință,
Dezvoltare Proiecte și Cooperare
al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI
al Republicii Moldova
e-mail: radioncojocaruu@gmail.com
tel.: 069089176

Andrei CAZACICOV,
master în drept, asistent universitar
al Catedrei „Științe penale” a Academiei
„Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Mol-
dova
e-mail: andreicazacicov@gmail.com
tel.: 078815378

About authors

Radion COJOCARU,
associate professor, PhD,
Director of the Department of Science,
Development and Cooperation
of “Ștefan cel Mare” Academy of MIA of the
Republic of Moldova
e-mail: radioncojocaruu@gmail.com
tel.: 069089176

Andrei CAZACICOV,
Master in law, university assistant
of the Department of Criminal Sciences
of “Ștefan cel Mare” Academy of MIA
of the Republic of Moldova
e-mail: andreicazacicov@gmail.com
tel.: 078815378